Evaluatie Regeling varkensleveringen

T. Greutink
J. Maaskant

Expertisecentrum LNV, september 2001

? 2001 Expertisecentrum LNV, Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij

Rapport EC-LNV nr. 2001/028
Ede/Wageningen, 2001

Teksten mogen alleen worden overgenomen met bronvermelding.

Deze uitgave kan schriftelijk of telefonisch worden besteld bij het Expertisecentrum LNV onder vermelding van code 2001/028 en het aantal exemplaren.

Oplage 75 exemplaren

Samenstelling T. Greutink, J. Maaskant

Druk Ministerie van LNV, directie IFA/Bedrijfsuitgeverij

Productie Expertisecentrum LNV
Bedrijfsvoering / Vormgeving en Presentatie
Bezoekadres: Galvanistraat 7, Ede
Postadres: Postbus 482, 6710 BL Ede
Telefoon: 0318 671400
Fax: 0318 624737

Voorwoord

Vanaf april 2000 is de Regeling varkensleveringen van kracht. In de regeling zijn maatregelen opgenomen die de kans op insleep en verspreiding van een zeer besmettelijke dierziekte zoals varkenspest moet beperken. Tevens is ook bepaald dat de regeling periodiek wordt geëvalueerd. De beleidsdirectie Veterinaire, Voedings- en Milieuaangelegenheden (VVM) heeft het EC-LNV verzocht om de eerste evaluatie uit te voeren. Deze publicatie rapporteert over de evaluatie van de Regeling varkensleveringen.
Een aantal onderdelen van de evaluatie is ondersteund met cijfermateriaal. Deze waardevolle bijdrage is geleverd door het Identificatie- en registratiebureau Varkensleveringen (I&RVL) en de Gezondheidsdienst voor Dieren (GD), beiden te Deventer. Daarnaast hebben interviews met de Gewestelijke Land- en Tuinbouwbond (LTO Nederland), de Nederlandse Bond voor Handelaren in Vee (NBHV), de Nederlandse Vakbond van Varkenshouders (NVV), Rijksdienst voor de keuring van Vee en Vlees (RVV), de GD en het I&RVL inhoud gegeven aan de evaluatie.

Drs. R.P. van Brouwershaven
Directeur Expertisecentrum LNV

Inhoudsopgave

1 Inleiding 8

1.1 Achtergrond 8

1.2 Opdracht 8

1.3 Aanpak en werkwijze 8

2 Resultaten 10

2.1 Kwantitatieve analyse 10

2.1.1 Bedrijven 10
2.1.2 Contactstructuur 11
2.1.3 Transportaanvragen 13
2.1.4 Import 13
2.1.5 Export 14

2.2 Ontheffingen 15

2.3 Naleving 15

2.3.1 Bedrijfsrapport 15
2.3.2 Serologisch onderzoek 16

2.4 Praktijkervaringen 16

2.4.1 Werkwijze I&RVL 16
2.4.2 Ontheffingsaanvragen 17
2.4.3 RVL-verklaring 17
2.4.4 Transportafstand 17
2.4.5 Leveringsvoorwaarden 17
2.4.6 Export 18

3 Conclusies, discussie en aanbevelingen 20

Bijlage 1 Verslagen van de interviews 24

Bijlage 2 Gegevens import en export 30

Bijlage 3 Gegevens varkensarm en varkensdicht gebied 34

1 Inleiding

1.1 Achtergrond

Per 1 april 2000 is de Regeling varkensleveringen in werking getreden. Deze regeling vervangt de Regeling vervoersbeperkingen varkens die tijdens de varkenspestepidemie in 1997 is opgesteld. De Regeling vervoersbeperkingen varkens werd mede gebaseerd op de vrijwaringsbepaling van een Europese richtlijn (90/425/EEG). Aangezien de epidemie geruime tijd voorbij is, was het niet nodig om de regeling nog langer op deze vrijwaringsbepaling te baseren. Dit was voldoende aanleiding om een nieuwe regeling op te stellen, waarbij meteen de mogelijkheid te baat is genomen om knelpunten uit de vorige regeling weg te nemen.
De uiteindelijke aanleiding van de vorige en de huidige regeling is en blijft dezelfde: het risico van een herhaling van een uitbraak van een besmettelijke dierziekte, en met name klassieke varkenspest, beperken. Daarvoor zijn maatregelen opgenomen die de kans op insleep en verspreiding van besmettelijke dierziekten beperken. Het doel van deze maatregelen is om (1) het aantal contacten tussen varkensbedrijven te verminderen en (2) de relatie tussen varkenshouderijbedrijven verder te structureren.

1.2 Opdracht

In de Regeling varkensleveringen is de afspraak opgenomen dat de regeling vanaf de inwerkingtreding periodiek wordt geëvalueerd. Op verzoek van de directie Veterinaire, Voedings- en Milieuaangelegenheden (VVM) van het Ministerie van LNV voert het Expertisecentrum LNV (EC-LNV) de eerste evaluatie uit. De evaluatie heeft betrekking op de periode van 1 april tot 1 oktober 2000 en richt zich op de effectiviteit van de regeling en op de praktijkervaringen met deze regeling. Op moment van schrijven van deze evaluatie was reeds meer informatie beschikbaar. Dit is de reden dat enkele waarnemingen betrekking hebben op een periode tot en met december 2000, ervan uitgaande dat de evaluatie hiermee een betrouwbaarder beeld geeft. Deze evaluatie besteedt geen aandacht aan de handhaving van de regeling gezien de korte periode dat de regeling van kracht is.

1.3 Aanpak en werkwijze

Het effect van de regeling is te bepalen door na te gaan of de gestelde doelen waarvoor de regeling is opgesteld, bereikt worden. Ofwel, is de regeling doeltreffend. Dit betekent dat vastgesteld moet worden in hoeverre (1) het aantal contacten tussen varkensbedrijven vermindert en (2) de relaties zich structureel ontwikkelen.
Om inzicht te krijgen in het verloop van het aantal contacten en het aantal transportbewegingen heeft het EC-LNV eerst een uitgebreide vragenlijst opgesteld. Het doel daarvan is om gegevens te genereren uit het databestand van het Identificatie- en Registratiebureau Varkensleveringen (I&RVL). Deze vragenlijst is besproken met de opdrachtgever en voorgelegd aan betrokken organisaties van het bedrijfsleven.
Daarna zijn de vragen besproken met medewerkers van de Gezondheidsdienst voor Dieren (GD) en het I&RVL, beide in Deventer. Uit een ‘pilot-berekening’ bleek dat de vragen die betrekking hadden op het aantal contacten tussen bedrijven te complex waren, wat het computersysteem teveel zou belasten. In overleg met de opdrachtgever is besloten om de evaluatie eerst te concentreren op de transportbewegingen.
Daarnaast zijn gesprekken gevoerd met verschillende partijen in de praktijk om een beeld te krijgen van de ontwikkelingen van de structuur in de varkenssector en van de gesignaleerde knelpunten waar varkenshouders mee te maken kregen. De gesprekspartners waren Gewestelijke Land- en tuinbouworganisatie (LTO Nederland), Nederlandse Bond van Handelaren in Vee (NBHV) en de Nederlandse Vakbond van Varkenshouders (NVV). Om ernst en frequentie van de knelpunten te staven is ook een gesprek gevoerd met de Rijksdienst voor de keuring van Vee en Vlees (RVV).

2 Resultaten

2.1 Kwantitatieve analyse

Dit hoofdstuk biedt inzicht in een aantal parameters, zoals aantal bedrijven per bedrijfstype, aantal transportaanvragen, aantal contacten tussen bedrijfstypen en transportafstanden tussen bedrijfstypen.

2.1.1 Bedrijven

Varkenshouders konden vanaf januari 2000 tot 1 april 2000 een aanvraag indienen om aangemerkt te worden als een A-, B- of C-bedrijf. Indien het bedrijf aan de gestelde voorwaarden voldeed, werd het door de Minister van LNV aangewezen zoals was aangevraagd. Varkenshouders die aangemerkt wilden worden als een D-bedrijf, hoefden geen aanvraag in te dienen. De aanwijzing van de verschillende bedrijfstypen komt globaal overeen met de volgende bedrijfscategorieën

- A-bedrijf is een fokbedrijf;
- B-bedrijf is een vermeerderingsbedrijf;
- C-bedrijf is een opfokbedrijf;
- D-bedrijf is een gesloten bedrijf of een vleesvarkensbedrijf.

De meest kenmerkende voorwaarden die voor de verschillende typen gelden, zijn weergegeven in het volgende schema.

Schema Meest kenmerkende voorwaarden die gelden voor de vier bedrijfstypen

Voorwaarde	A	B	C	D
Bedrijfsmatig zeugen houden	X	X		
Toevoegstal verplicht [1)]	X			
Viermaandelijks bedrijfsrapport indienen	X		X	
Vierwekelijks serologisch onderzoek	X		X	
Slechts transport naar slachthuis toegestaan				X

1) Indien toevoegstal ontbreekt, is tot zes weken na laatste aanvoer geen afvoer van dieren mogelijk (uitgezonderd is afvoer naar slachthuis).

Tabel 1 toont het aantal bedrijven per bedrijfstype en het verloop daarvan in de tijd.

Tabel 1 Aantal bedrijven per bedrijfstype en het verschil (%) ten opzichte van april 2000

Type	April	Mei	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
A-bedrijf	404	404	394	390	387	385	376	373	368
B-bedrijf	4.245	4.902	4.947	4.953	4.945	4.939	4.934	4.918	4.899
C-bedrijf	200	207	208	208	207	204	200	186	176
D-bedrijf	12.790	11.917	11.310	11.184	11.108	11.079	10.990	10.799	10.526
Totaal	**17.639**	**17.430**	**16.859**	**16.735**	**16.647**	**16.607**	**16.500**	**16.276**	**15.969**
T.o.v. april	-	98,8	95,6	94,9	94,4	94,1	93,5	92,3	90,5

Bron: I&RVL en RVV

In de tabel vallen twee zaken op. Ten eerste blijkt dat tussen april en mei het aantal B-bedrijven duidelijk stijgt en het aantal D-bedrijven afneemt. Deze verschuiving is niet eenduidig te verklaren, maar waarschijnlijk heeft een aantal vermeerderaars zich onvoldoende gerealiseerd dat het een aanvraag in moest dienen om aangewezen te kunnen worden als B-bedrijf of een aantal heeft de aanvraag niet op tijd ingediend. In de maand april hebben vermeerderaars dit alsnog rechtgezet. Overigens bleek uit de interviews met het bedrijfsleven niet dat varkenshouders onvoldoende informatie hadden of te laat geïnformeerd zijn.

Ten tweede vertoont het totaal aantal bedrijven reeds vanaf april een dalende tendens. In een tijdsbestek van acht maanden daalt het aantal varkensbedrijven met 1.670, ofwel met 9,5%. Gezien vanaf de maand mei, blijft alleen het aantal B-bedrijven (vermeerderaars) op hetzelfde peil. Het aantal A-, C- en D-bedrijven daalt respectievelijk met 8,9% (36), 15,0% (31) en 11,7% (1.391).

2.1.2 Contactstructuur

Om verspreiding van besmettelijke dierziekten zoveel mogelijk te beperken, zijn in de regeling maatregelen opgenomen om het aantal contacten tussen varkensbedrijven te limiteren. Een beperking van het aantal toegestane contacten heeft tot gevolg dat een varkenshouder afleveradressen zoekt, die qua bedrijfsomvang bij zijn bedrijf passen. Bijvoorbeeld een groot vermeerderingsbedrijf kan niet volstaan met het leveren van slechts kleine koppels biggen aan veel vleesvarkensbedrijven. Het bedrijf zal ernaar streven om grote koppels biggen te leveren aan een beperkt aantal grotere vleesvarkensbedrijven.
Om inzicht te krijgen in de contactstructuur tussen de verschillende bedrijfstypen heeft het I&RVL een overzicht gemaakt van het aantal contacten en de gemiddelde afstand tussen die contacten. Dit overzicht is gemaakt van een varkensdicht en een varkensarm gebied in zowel april als november 2000. Het varkensdichte gebied betreft een gebied met een straal van 10 km met Boekel (Noord Brabant) als middelpunt. In dit gebied waren in november 645 varkensbedrijven actief. Om een zo zuiver mogelijke vergelijking te maken, is een varkensarm gebied met hetzelfde aantal bedrijven gezocht. Het bleek dat de provincies Groningen, Friesland en Drenthe in november 648 varkensbedrijven op hun grondgebied hadden. Het gaat hier grofweg om een gebied met een straal van 45 km. Tabel 2 geeft de verdeling van het totaal aantal bedrijven in A-, B-, C- en D-bedrijven per gebied in november 2000. De volledige tabellen en de toelichting daarbij staan in bijlage 3.

Tabel 2 Verdeling van het aantal varkensbedrijven in de twee gebieden in de bedrijfstypen A, B, C en D in november 2000 (absoluut (n) en relatief (%))

Gebied	Totaal	A		B		C		D	
	n		%	n	%	n	%	n	%
Varkensdicht	645	27	4,2	253	39,2	16	2,5	349	54,1
Varkensarm	648	23	3,5	224	34,6	6	0,9	395	61,0

Bron: I&RVL

Het blijkt dat in het varkensarme gebied relatief minder vermeerderingsbedrijven (B-bedrijf) staan en relatief meer vleesvarkens- en/of gesloten bedrijven (D-bedrijf) in vergelijking met het varkensdichte gebied.
Vervolgens biedt tabel 3 inzicht in het aantal contacten, die de A-, B- en C-bedrijven in de twee gebieden hebben met andere varkensbedrijven en de gemiddelde afstand tussen die contacten, zowel in april als in november. De transporten naar slachthuis, exportverzamelplaats en naar het buitenland zijn hierin niet meegenomen.

Tabel 3 Het aantal contacten (n) die de A-, B- en C-bedrijven onderhouden in een varkensdicht en een varkensarm gebied met een ander varkensbedrijf en de gemiddelde afstand tussen die contacten (km) in april en november 2000

	Varkensdicht gebied				Varkensarm gebied			
	april		november		april		november	
Bedrijf	n	km	n	km	n	km	n	km
A	141	23,6	142	19,8	119	56,2	94	43,7
B	303	15,0	321	14,4	363	47,4	253	40,7
C	92	19,6	113	17,4	46	66,0	31	52,8

Bron: I&RVL

Uit tabel 3 komen een aantal zaken duidelijk naar voren. Ten eerste blijkt dat de A-, B- en C-bedrijven in Groningen, Friesland en Drenthe hun dieren twee tot drie keer verder transporteren dan hun collega's in Boekel en omgeving.
Ten tweede toont de tabel dat het aantal contacten in het varkensdichte gebied in november licht is gestegen ten opzichte van april. Dit in tegenstelling tot het noorden van het land, waar bedrijven in november duidelijk minder contacten hadden dan in april. Vooral B-bedrijven

onderhielden opmerkelijk minder contacten. Het is niet duidelijk of deze stijging respectievelijk daling van het aantal contacten structureel is. Daarvoor zijn meer waarnemingen nodig.
Ten slotte lijkt de gemiddelde afstand tussen de contactadressen in beide gebieden af te nemen. In het varkensarme gebied is dit duidelijker waarneembaar. Het is mogelijk dat de varkensbedrijven in het noorden hun contacten dichter bij huis leggen en, gezien voorgaande, ook minder contacten nodig hebben. Om hier een duidelijke conclusie uit te kunnen trekken, zijn waarnemingen over een lagere periode nodig.
A-bedrijven lijken hun fokdieren voornamelijk af te voeren naar vermeerderingsbedrijven (B-bedrijf). Een beperkt aantal fokdieren gaat naar gesloten bedrijven (D-bedrijf) en eventueel overtollige biggen gaan naar vleesvarkensbedrijven (ook D-bedrijf). In de volgende tabel wordt het aantal contacten tussen A-bedrijven en respectievelijk B-, C- en D-bedrijven en het aantal contacten tussen B-bedrijven en D-bedrijven voor beide gebieden nader uitgesplitst.

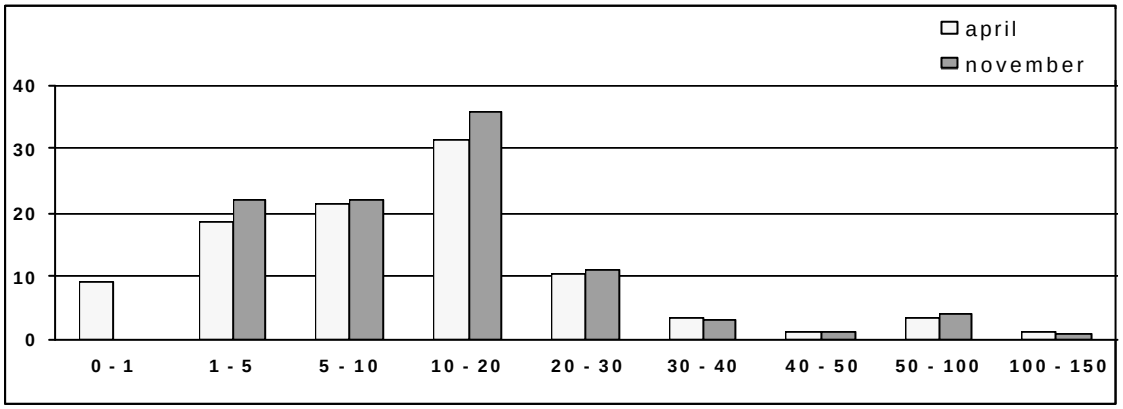
Tabel 4 Het aantal contacten (n) dat A- en B-bedrijven uit een varkensdicht en een varkensarm gebied met B-, C- en D-bedrijven hebben in april en november 2000 en de gemiddelde afstand tussen die contacten (km)

	Varkensdicht gebied				Varkensarm gebied			
	april		november		april		november	
Contact	n	km	n	km	n	km	n	km
A met B	81	27,4	86	22,5	85	52,3	67	38,3
A met C	19	11,8	17	13,1	4	29,0	5	27,4
A met D	40	21,4	38	16,7	29	71,5	21	66,2
B met D	300	15,0	292	15,7	356	48,1	247	41,5

Bron: I&RVL

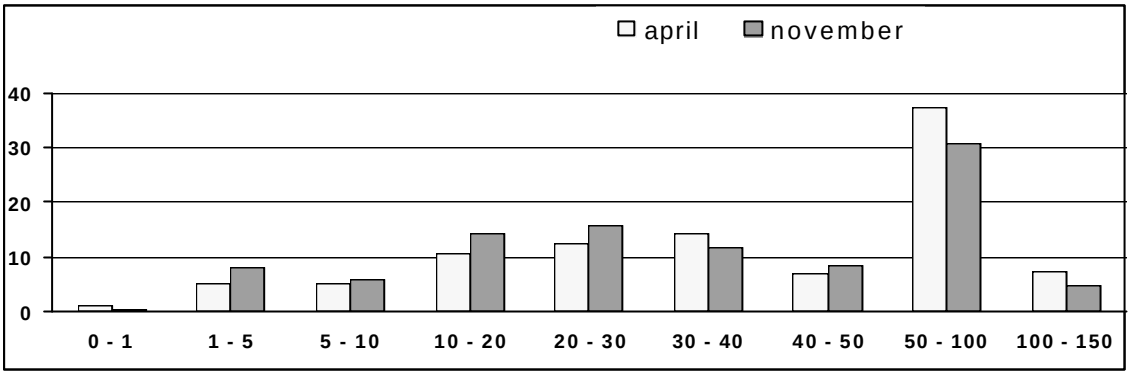
Uit tabel 4 blijkt dat A-bedrijven in het varkensdichte gebied hun fokdieren verder wegbrengen (gemiddeld zo'n 6 kilometer) dan hun overtollige biggen (D-bedrijf). In het varkensarme gebied is dit juist andersom terwijl het verschil ook veel groter is (bijna 20 km in april en bijna 30 km in november). In het noorden kunnen de B-bedrijven hun biggen daarentegen dichter bij huis afzetten. In het varkensdichte gebied is in november de transportafstand van zowel A- als B-bedrijven naar D-bedrijven nagenoeg gelijk.
De grafieken 1 en 2 illustreren de afstand tussen B-bedrijven en D-bedrijven die contact met elkaar hebben. Uit grafiek 1 blijkt dat ruim eenderde van het totaal aantal contacten tussen B- en D-bedrijven in het varkensdichte gebied tussen 10 en 20 km ligt. Voor dezelfde bedrijfstypen in het varkensarme gebied geldt dat eenderde van de contacten tussen 50 en 100 km ligt (grafiek 2).

Grafiek 1 Aantal contacten (%) tussen B- en D-bedrijven in april en november 2000 per staffel (transportafstand (km)) in een varkensdicht gebied

Bron: I&RVL

Grafiek 2 Aantal contacten (%) tussen B- en D-bedrijven in april en november 2000 per staffel (transportafstand (km)) in een varkensarm gebied

Bron: I&RVL

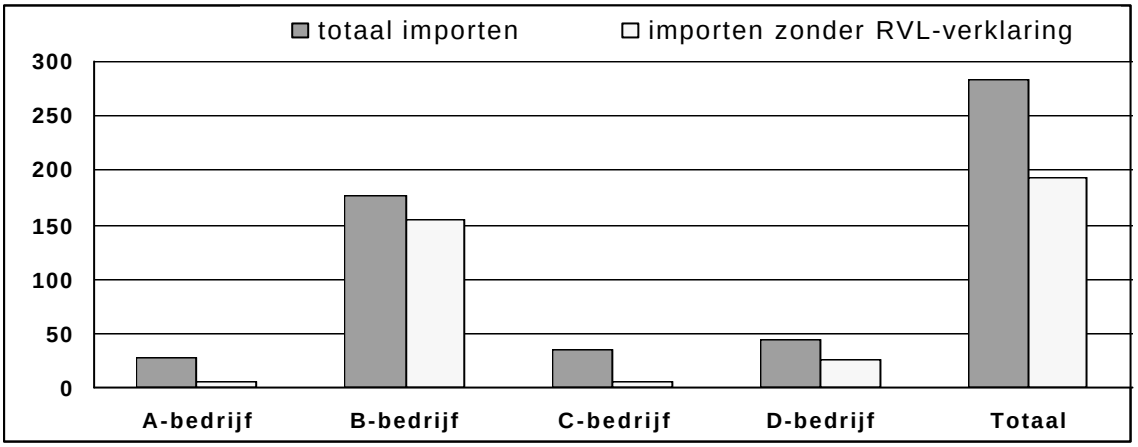
2.1.3 Transportaanvragen

Indien een varkenshouder varkens wil transporteren naar een ander varkensbedrijf is hij verplicht minimaal twee werkdagen voordat het voorgenomen transport plaatsvindt, die levering te melden bij het I&RVL, de zogenaamde RVL-aanvraag. Dit bureau bevestigt de aanvraag en stuurt deze terug naar de aanvrager. Deze RVL-verklaring moet tijdens het transport op de vrachtauto aanwezig zijn en daarna moet de ontvanger van de dieren de bevestiging bewaren. Daarnaast moeten zowel de aanvrager als de ontvanger van de dieren aan hun I&R-verplichtingen voldoen. Over de eerste zes maanden zijn bijna 100.000 transportaanvragen bij het I&RVL ingediend. Per maand zijn dat gemiddeld 16.645 aanvragen, ofwel ruim 830 aanvragen per werkdag. Van het totaal aantal aanvragen wordt 90% in goede orde ontvangen.
De varkenshouders trekken maandelijks ongeveer 1.100 aanvragen (6,6% van het totaal) weer in. Van dit aantal wordt gemiddeld 2,5% te laat, ofwel pas na vijf werkdagen, ingetrokken. Het relatief grote aantal ingetrokken transportaanvragen wordt waarschijnlijk in hoofdzaak veroorzaakt door de geldigheidsduur van één dag van de aanvraag. Een varkenshouder dient uit voorzorg een extra aanvraag in om te voorkomen dat door onvoorziene omstandigheden een transport niet kan doorgaan. De aanvraag die de varkenshouder uiteindelijk niet gebruikt, wordt ingetrokken. Dit betekent ook voor het I&RVL een extra administratieve last.

2.1.4 Import

In de eerste zes maanden dat de Regeling varkensleveringen van kracht was, zijn exact 100 transportaanvragen ingediend voor aanvoer van varkens uit het buitenland. Hiervan zijn 10 aanvragen weer ingetrokken. Alle vier bedrijfstypen vroegen ongeveer even vaak een transport aan. Echter, het werkelijk aantal transporten vanuit het buitenland in deze periode ligt ruim drie keer zo hoog gezien het totaal van 283 geregistreerde importen. Er zijn dus 193 varkensimporten uitgevoerd die niet van tevoren bij het I&RVL zijn gemeld (zie grafiek 3). Van dit aantal importen zonder een RVL-verklaring nemen B-bedrijven er 155 (80%) voor hun rekening (Bron: I&RVL). Voor de complete gegevens zie bijlage 2, tabel 1.
Als een A-bedrijf varkens importeert, moeten de dieren de eerste zes weken in een toevoegstal worden geplaatst. Pas nadat uit serologisch onderzoek blijkt dat de geïmporteerde dieren geen antistoffen tegen varkenspest hebben ontwikkeld, mogen de varkens opgenomen worden in de normale stal. Hier is na het onderzoek dus zekerheid over de gezondheidstatus van de varkens. Als een B-bedrijf varkens rechtstreeks importeert, is hierover geen zekerheid. Een B-bedrijf hoeft volgens de regeling de aan te voeren dieren namelijk niet in een toevoegstal te plaatsen en hoeft ook geen serologisch onderzoek uit te laten voeren. Uit de beschikbare gegevens is af te leiden dat van april tot oktober 2000 minimaal 40 verschillende B-bedrijven varkens hebben geïmporteerd.
Aangezien de (recente) geschiedenis leert dat import van varkens een zeer grote rol speelt bij de verspreiding van varkenspest, is juist rechtstreekse import door B-bedrijven risicovol.

Grafiek 3 Het totaal aantal importen van varkens en het aantal importen zonder een RVL-verklaring van april tot oktober 2000 per bedrijfstype

Bron: I&RVL

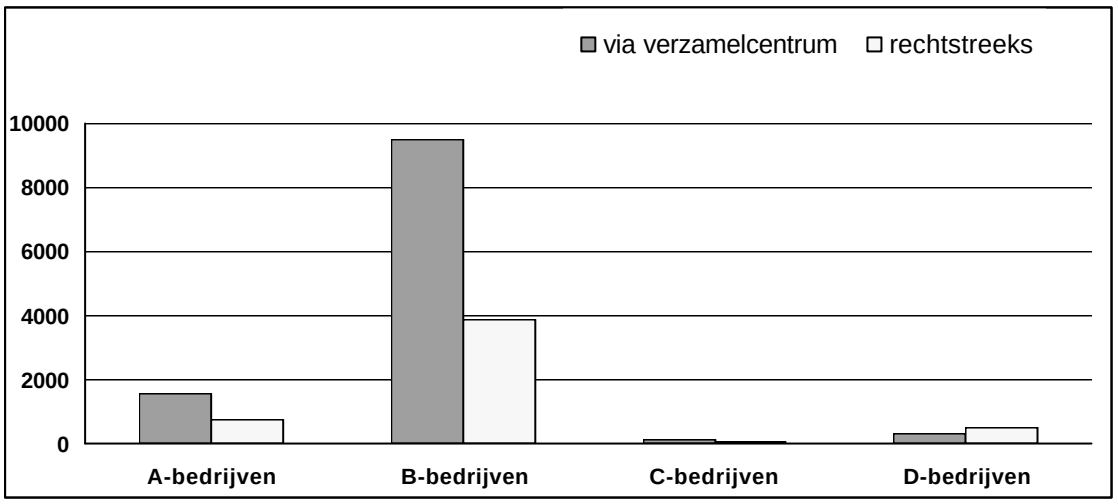
2.1.5 Export

Het eerste halfjaar zijn 13.950 RVL-aanvragen ingediend om varkens af te voeren naar het buitenland. De fok- en vermeerderingsbedrijven vragen ruim 97% daarvan aan. In totaal zijn in deze periode 16.700 exporten geregistreerd, ofwel 2.750 meer dan aangevraagd is. Van deze geregistreerde exporten zijn er ruim 11.500 (69%) via een verzamelcentrum gelopen (zie grafiek 4). Uit de gegevens van het I&RVL blijkt verder dat varkensbedrijven maar liefst ruim 2.700 exporten (23%) uitvoeren via een verzamelcentrum zonder een RVL-verklaring. Deze transporten hebben allemaal betrekking op de export van biggen en fokdieren (Bron I&RVL). Zie voor complete gegevens bijlage 2, tabel 2 en 3. Export zonder een RVL-verklaring is overigens toegestaan, mits de varkens zijn gemerkt als slachtvarken.
In artikel 17, lid 3 van de Regeling varkensleveringen staat dat de exploitant van een verzamelcentrum de ontvangst van varkens moet weigeren indien een geldige RVL-verklaring ontbreekt, tenzij de varkens gemerkt zijn als slachtvarken. Uit bovenstaande volgt de conclusie dat de exploitanten van de verzamelcentra bij 2.700 exporten in gebreke zijn gebleven.

In totaal hebben varkenshouders circa 4.860 transporten rechtstreeks naar een varkensbedrijf of slachthuis in het buitenland uitgevoerd. Zo'n 26% van de transporten van gebruiksvarkens blijkt zonder een RVL-verklaring uitgevoerd te zijn (Bron: I&RVL). Ook hier kan verwezen worden naar artikel 17 van de regeling. Lid 2 van dit artikel meldt dat een vervoerder het vervoer van varkens moet weigeren indien een geldige RVL-verklaring ontbreekt, tenzij de varkens zijn gemerkt als slachtvarken.

De Regeling varkensleveringen biedt de ruimte om, onder voorwaarden, biggen te kunnen transporteren naar een varkensbedrijf in het buitenland, zonder dat deze levering meetelt in het aantal toegestane afleveringen. De voorwaarde is dat een geaccrediteerde keuringsdienst middels een rapport aantoont dat het betreffende bestemmingsadres een leegstandperiode van drie weken in acht heeft genomen. De varkenshouder in Nederland dient dit rapport tegelijk met de transportaanvraag in bij het I&RVL. In de eerste zes maanden heeft het I&RVL slechts twee dergelijke rapporten ontvangen. Tot op heden lijkt men weinig behoefte te hebben om via deze weg extra biggen af te kunnen voeren.

Grafiek 4 Aantal exporten van varkens via verzamelcentra en rechtstreeks van april tot oktober 2000 per bedrijfstype

Bron: I&RVL

2.2 Ontheffingen

Vanaf april tot het eind van het jaar 2000 heeft de RVV 126 aanvragen voor ontheffing ontvangen. In totaal zijn 98 dossiers afgehandeld. Het overgrote deel van de aanvragen is afgewezen. Aanvragen voor ontheffing die toegewezen worden, betreft bedrijven die bijvoorbeeld eenmalig hun stallen herbevolken na een brand of nadat het bedrijf aanpassingen heeft doorgevoerd om aan welzijnseisen te voldoen. De meeste dossiers die door de zogenaamde knelpuntencommissie in behandeling worden genomen, handelen over nevenvestigingen (Bron: RVV).
De gehele procedure, van binnenkomst van een aanvraag bij de RVV tot het sturen van een besluit aan de varkenshouder duurt standaard ongeveer zes weken, maar is inmiddels gegroeid tot acht weken. Enerzijds is dit het gevolg van de versnelde invoering van de Regeling varkensleveringen. Anderzijds zijn de aanvragen niet altijd voorzien van alle benodigde informatie of onvoldoende gemotiveerd, waardoor de RVV extra briefwisselingen met de aanvrager moet voeren. Verder dient vaak een belangenorganisatie namens de varkenshouder een aanvraag voor ontheffing in. De RVV kan de aanvraag echter niet in behandeling nemen zolang de betreffende varkenshouder niet officieel kenbaar heeft gemaakt dat de aanvraag betrekking heeft op zijn bedrijf. Ook deze briefwisseling neemt extra tijd in beslag.

2.3 Naleving

Deze paragraaf geeft inzicht in de naleving op enkele belangrijke onderdelen van de regeling door de varkenshouders.

2.3.1 Bedrijfsrapport

Bij de aanvraag voor aanwijzing tot A- of C-bedrijf moet de varkenshouder een bedrijfsrapport indienen en dit vervolgens elke vier maanden herhalen. Het rapport wordt opgesteld door een geaccrediteerde keuringsdienst (bijvoorbeeld het CBD). Met dit rapport kan de varkenshouder aantonen dat hij aan de gestelde voorwaarden voldoet. Het wordt ingediend bij het I&RVL en aldaar verwerkt. De RVV beoordeelt het rapport. Over het algemeen is de RVV tevreden over de kwaliteit van de ingediende bedrijfsrapporten.

2.3.2 Serologisch onderzoek

De A- en C-bedrijven zijn verplicht om elke vier weken een statistisch verantwoord aantal varkens aan te bieden voor serologisch onderzoek naar de afwezigheid van antistoffen tegen varkenspest. Bijna 10% van het aantal A- en C-bedrijven dat eind december stond geregistreerd, heeft geen of niet op tijd bloedmonsters ingestuurd. Daarnaast zijn A-bedrijven verplicht bloedmonsters van dieren die in de toevoegstal zijn aangevoerd, in te sturen. Het is onbekend in hoeverre de A-bedrijven aan deze verplichting voldoen.
Om deze reden stelt de Gezondheidsdienst voor Dieren (GD) voor om meer sturend op te treden als A-bedrijven fokdieren aanvoeren in hun toevoegstal. De GD en het I&RVL kunnen dagelijks waarnemen wanneer een A-bedrijf fokdieren aanvoert. Op moment van aanvoer kan de GD een zogenaamd inzendformulier voor bloedmonsters naar de varkenshouder sturen. Dit schrijven meldt dat de varkenshouder dit formulier tussen 28 en 42 dagen na aanvoer van de varkens inclusief de benodigde bloedmonsters terug dient te sturen naar de GD. Indien het formulier na 42 dagen niet is geretourneerd, kan de GD bijvoorbeeld een waarschuwingsbrief sturen waarin aangedrongen wordt op snel herstel van de gemaakte overtreding en waarin de consequenties worden genoemd bij het in gebreke blijven. De GD zegt met een dergelijke werkwijze in het verleden veel succes te hebben geboekt.

Het aantal bloedmonsters (10%) dat te laat of niet ingezonden wordt, is, zo erkennen RVV en GD ook, erg hoog. Juist gezien het belang van een betrouwbare monitoring op varkenspest bij aangevoerde (en geïmporteerde) varkens op A-bedrijven is een adequate handhaving noodzakelijk. Wellicht is het gewenst dat het georganiseerde bedrijfsleven en dierenartspraktijken hun voorlichting hierover uitbreiden.

2.4 Praktijkervaringen

Tijdens de interviews met de Gewestelijke Land- en tuinbouworganisatie (LTO Nederland), de Nederlandse Vakbond van Varkenshouders (NVV) en de Nederlandse Bond van Handelaren in Vee (NBHV) zijn verschillende punten naar voren gebracht. De punten die vaak aangehaald werden, zijn hierna uitgewerkt. Het volledige verslag van de individuele interviews is in bijlage 1 opgenomen. Eventuele conclusies, discussie en aanbevelingen naar aanleiding van deze paragraaf zijn in hoofdstuk 2 opgenomen.
Tijdens de interviews is ook gesproken over zaken die buiten de Regeling varkensleveringen vallen, maar wel een directe relatie daarmee hebben. Het gaat dan bijvoorbeeld om het I&R-systeem en om de reiniging- en ontsmetting van vrachtauto's op de boerderij. Deze punten zijn niet bij deze evaluatie betrokken, maar zijn wel genoemd in het verslag van het betreffende interview.

2.4.1 Werkwijze I&RVL

Het bedrijfsleven uit zich overwegend positief over de werkwijze van het I&RVL. Het bureau is goed bereikbaar en de transportaanvragen worden doorgaans op tijd bevestigd en teruggestuurd naar de aanvrager. Niettemin is men van mening dat het I&RVL nog meer gebruik zou moeten maken van de mogelijkheden die de moderne telecommunicatie biedt, om de administratieve lastendruk te verminderen. Zo stelt het bedrijfsleven zich voor dat de varkenshouder een aanvraagformulier van het internet kan downloaden en daarna kan printen, invullen en vervolgens terugfaxen. Ook zou meer van e-mail gebruik gemaakt kunnen worden.
Gezien de huidige ICT-mogelijkheden is met name de Nederlandse Vakbond van Varkenshouders (NVV) ontevreden over het feit dat de RVL-aanvraag nog steeds niet dezelfde status heeft als een I&R-afmelding. Deze vorm van dubbele boekhouding werkt voor de varkenshouders niet motiverend.
LTO Nederland meldt dat het niet mogelijk is transport van beren via het Voice Response System op te geven. Om de administratieve lastendruk te verminderen stelt zij voor om een soort doorlopende vergunning te verlenen aan varkenshouders die periodiek terugkerende transporten uitvoeren. De werkelijk aan- of afgevoerde dieren worden via I&R aan- en afgemeld.
De NBHV is van mening dat een RVL-verklaring meer informatie kan geven over bijvoorbeeld het verbruikte aantal contacten of transporten. Op periodieke leveringoverzichten zou in plaats van landcodes de landnamen of de bekende afkortingen daarvan weergegeven kunnen worden.

2.4.2 Ontheffingsaanvragen

LTO Nederland meldt dat varkenshouders die een ontheffing aanvragen vaak zes weken of langer moeten wachten op uitsluitsel van de RVV. Bij ontheffingsaanvragen die op korte termijn spelen, is dan sneller actie nodig.
Ook laat de RVV varkenshouders in het ongewis indien zij reclameren tegen een overtreding die ze volgens de RVV hebben begaan. Als het ingediende bezwaar tegen de overtreding blijkbaar gegrond verklaard is, wordt de varkenshouder daarvan niet op de hoogte gebracht. LTO Nederland vindt dat de RVV de plicht heeft om de varkenshouder in dergelijke zaken volledig te informeren.

2.4.3 RVL-verklaring

Het bedrijfsleven is absoluut niet gelukkig met de geldigheidsduur van een RVL-verklaring (één dag), omdat het in de praktijk niet werkbaar is. Het komt nogal eens voor dat een transport uitvalt door bijvoorbeeld materiaalpech aan de vrachtauto, wachttijden, etc. Uitstel van een transport brengt veel extra administratie met zich mee, want de varkenshouder moet de betreffende aanvraag intrekken en een nieuwe aanvraag indienen.
Het probleem speelt ook als varkens bijvoorbeeld om 23.00 uur worden ingeladen en om 01.00 uur op plaats van bestemming weer worden uitgeladen. Het transport vindt weliswaar plaats in twee uur tijd, maar volgens de regeling is de RVL-verklaring niet meer geldig. In de praktijk kunnen de varkenshouders (herkomst- en bestemmingsadres) wel onderling afspreken om de 'juiste' datum van levering door te geven bij de I&R-aan- en afmelding. De beperkte geldigheidsduur van de RVL-verklaring werkt, volgens het bedrijfsleven, dergelijke praktijken in de hand. Het bedrijfsleven pleit daarom voor een uitbreiding van de geldigheid met één dag tot twee dagen.

2.4.4 Transportafstand

Uit de interviews met het bedrijfsleven komt naar voren dat men van mening is dat de Regeling varkensleveringen met name de grote vermeerderingsbedrijven (B-bedrijf) dwingt hun biggen over een grotere afstand te transporteren (NVV: "Het aantal kilometers per big neemt toe"). Normaal gesproken zouden deze bedrijven de vleesvarkensbedrijven in de directe omgeving kunnen voorzien van biggen. Groot of klein, dat maakt dan niet uit; het aantal contacten zou weliswaar groter zijn, maar de transportafstand tussen de contacten blijft relatief klein. De Regeling varkensleveringen (maar ook de Regeling vervoersbeperkingen varkens) zorgt ervoor dat grote vermeerderingsbedrijven op zoek gaan naar enkele grote, passende vleesvarkensbedrijven. Dit heeft tot gevolg gehad dat juist de grotere A- en B-bedrijven in varkensarme gebieden hun contacten verder van huis moeten zoeken.
Het bedrijfsleven is het met de overheid eens dat beperking van het aantal contacten bijdraagt aan het voorkomen van verspreiding van besmettelijke dierziekten. Echter, zo stelt het bedrijfsleven, als het kleinere aantal toegestane contacten als gevolg van de regeling over een grotere afstand gezocht dient te worden, zal een besmettelijke dierziekte ook over een grotere afstand verspreid worden. Het doel van de regeling zou daarmee niet bereikt worden.
De NVV stelt voor het aantal toegestane contacten afhankelijk te maken van de transportafstand. Ofwel, naarmate de transportafstand groter is, neemt het aantal afleveradressen af.

2.4.5 Leveringsvoorwaarden

De regeling is, naar de mening van het bedrijfsleven, op onderdelen erg star zonder dat daarmee een bijdrage aan het doel van de regeling wordt geleverd. Het gaat hier specifiek om de '…… zes weken voorafgaand aan de dag van aanvoer'. Omdat de aan- en afvoer van dieren een belangrijke plaats in de bedrijfsvoering inneemt, hanteren de meeste varkensbedrijven een strak aan- en afvoerschema die op de dag nauwkeurig is. Als volgens het schema de aanvoerdag bijvoorbeeld een doordeweekse feestdag is (Tweede Paasdag, Eerste en/of Tweede Kerstdag, etc.) worden geen dieren vervoerd. In de praktijk worden de dieren dan op het eerstvolgende moment vervoerd, waarna men vervolgens het 'oude' schema weer volgt.
Volgens de regeling is het niet mogelijk om het 'oude' aan- en afvoerschema weer te volgen. Als gevolg van doordeweekse feestdagen schuift het schema meestal slechts één dag op. De termijn van de daaropvolgende zes weken (42 dagen) volgens de regeling, zou volgens het schema eigenlijk 41 dagen moeten duren. Het bedrijfsleven dringt erop aan om de nodige flexibiliteit in de

regeling te brengen, zodat de varkenshouder na een doordeweekse feestdag terug kan vallen op het oude schema.

Het is fok- en vermeerderingsbedrijven (A- en B-bedrijf) toegestaan de zeugen en de beren van twee verschillende bedrijven aan te voeren. De regeling stelt daarbij als voorwaarde dat in een periode van ten minste zes weken voorafgaand aan de dag van aanvoer geen varkens op de A- en B-bedrijven aangevoerd mogen zijn.
Het bedrijfsleven heeft grote moeite met die voorwaarde. Als de varkenshouder de zeugen en de beren inderdaad van twee verschillende bedrijven aanvoert, is de betreffende varkenshouder vaak genoodzaakt op één en dezelfde dag zowel de vrouwelijke als de mannelijke varkens aan te voeren. Beren worden namelijk slechts enkele keren per jaar aangevoerd, terwijl de aanvoer van fokgelten vaak volgens een strak schema (elke zes weken) verloopt. Het bedrijfsleven is van mening dat de varkenshouder hier twee of drie aaneengesloten dagen gegund zou moeten worden om de dieren aan te kunnen voeren.

2.4.6 Export

De Nederlandse Bond van Handelaren in Vee (NBHV) signaleert een tegenstrijdigheid in de regeling met betrekking tot de exportverzamelcentra. Aan de ene kant, zo vertelt de NBHV, wil de overheid de export via verzamelcentra zoveel mogelijk beperken vanwege het risico van verspreiding van besmettelijke dierziekten naar andere landen. Aan de andere kant erkent de overheid dat het risico van verspreiding minder is als varkens rechtstreeks aan een varkenshouder in het buitenland wordt geleverd. In de regeling én in de praktijk komt dit echter niet tot uiting. De maatregelen in de regeling die moeten leiden tot minder gebruik van de verzamelcentra, worden tenietgedaan door het feit dat export via een verzamelcentrum de varkenshouder slechts één afleveradres kost, terwijl in het buitenland veel meer bestemmingen worden bereikt. Daarentegen levert de varkenshouder, die rechtstreeks naar het buitenland transporteert, voor elke bestemming een afleveradres in.

Vooral vermeerderingsbedrijven die kleine koppels biggen hebben of overhouden, worden min of meer gedwongen om via een verzamelcentrum te exporteren. Het bedrijfsleven ziet hier een ongewenst effect van de regeling. De NBHV, die hierin wordt ondersteund door de NVV, stelt dat een vermeerderaar die zijn biggen via een verzamelcentrum wil exporteren, voor het eerste transport een goede prijs krijgt en daarna min of meer afhankelijk is van de goedheid van de exporteurs op het verzamelcentrum. De varkenshouder kan namelijk door de twee mogelijke verzamelcentra, die hij per twaalf maanden mag gebruiken, worden uitgespeeld. Volgens de NBHV en de NVV is hier sprake van oneerlijke concurrentie als gevolg van de regeling.

Met name de NVV en de NBHV zijn niet overtuigd van het nut en de werking van de zogenaamde leegstandverklaring. In Nederland werkt dit systeem naar behoren alwaar de Gezondheidsdienst voor Dieren (GD) de controle uitvoert. Maar in het buitenland werkt het niet. Naar de mening van beide bonden is het onmogelijk dat Nederland de varkenshouderij ook in het buitenland kan regelen.

3 Conclusies, discussie en aanbevelingen

Om de veterinaire risico's bij transport van varkens tussen varkensbedrijven te minimaliseren is de 'Regeling varkensleveringen' opgesteld (met als voorloper de 'Regeling vervoersbeperkingen varkens'). Uit de evaluatie komen geen aanwijzingen naar voren waaruit blijkt dat het aantal contacten, nadat de Regeling varkensleveringen per april 2000 in werking is getreden, duidelijk toeneemt. Uit de analyse van gegevens over varkenstransporten in twee omschreven gebieden over april en november 2000, blijkt wel dat het aantal contacten tussen de varkensbedrijven in die maanden licht afneemt. Daarmee is het aannemelijk dat het doel van de maatregelen in de Regeling varkensleveringen om het aantal contacten tussen varkensbedrijven te verminderen, is bereikt. In het rapport 'Evaluatie van de Regeling vervoersbeperkingen varkens' (IKC-L, intern rapport nr. 59) werd al geconcludeerd dat het aantal transportbewegingen tussen varkensbedrijven is afgenomen met circa 25% ten opzichte van de periode voor de uitbraak van varkenspest in 1997.
De naleving van enkele belangrijke onderdelen van de regeling laat nogal eens te wensen over. Regelmatig ontbreekt een RVL-verklaring bij import en export van varkens en wordt serologisch onderzoek soms niet of te laat uitgevoerd. Dit zijn belangrijke zorgpunten.
De varkenshouder zal zich meer bewust moeten worden van zijn verantwoordelijkheid om verspreiding van dierziekten te voorkomen. Het georganiseerde bedrijfsleven zal zijn leden daar actiever en vaker op moeten wijzen en de overheid zal meer en gerichter moeten handhaven.

Kwantitatieve analyse
Uit de geanalyseerde gegevens, tabellen en grafieken blijkt duidelijk dat de contactadressen in het varkensarme gebied verder uit elkaar liggen dan in het varkensdichte gebied. Met name de fok- en vermeerderingsbedrijven in varkensarme gebieden moeten grotere afstanden afleggen om hun dieren af te leveren dan hun collega's in varkensdichte gebieden. Het begrip 'varkensarm gebied' betekent op zich al dat er minder varkensbedrijven per oppervlakte-eenheid aanwezig zijn dan in een 'varkensdicht gebied'. Dit impliceert dat de afstand tussen bedrijven in een varkensarm gebied al groter is. Het is dan ook niet terecht om op voorhand te stellen dat de regeling tot gevolg heeft dat de varkenshouder in een varkensarm gebied grotere afstanden moet afleggen dan de varkenshouder in een varkensdicht gebied. Het is wel mogelijk dat het verschil in afstand tussen contactadressen waarbij het herkomstadres in een varkensarm of in een varkensdicht gebied ligt, is toegenomen als gevolg van de regeling. Omdat alleen gegevens zijn verzameld van april en november 2000 is niet met zekerheid te zeggen welke invloed de Regeling varkensleveringen heeft op de afstand tussen contactadressen. Om duidelijke conclusies te kunnen trekken, zijn waarnemingen over een langere tijdsperiode nodig.

Administratieve lasten
Gezien het grote aantal transportaanvragen die het Identificatie- en Registratiebureau Varkensleveringen (I&RVL) dagelijks in goede orde ontvangt, blijkt dat de varkenshouder over het algemeen goed overweg kan met het aanvraagformulier en het bureau ook goed weet te vinden. Niettemin is de administratieve lastendruk bij het I&RVL erg hoog. De vele transportaanvragen die binnenkomen, de vele RVL-verklaringen die teruggefaxt worden, de RVL-verklaringen die weer ingetrokken worden en de diverse standaardbrieven die opgesteld moesten worden, zorgen daarvoor. De complexe regeling brengt dit met zich mee. Om de administratieve lasten te verlichten, werkt het I&RVL momenteel aan een RVL-verklaring die via internet en e-mail is te verwerken.
Het aantal transportaanvragen die varkenshouders weer intrekken, is relatief gezien vrij hoog. De belangrijkste oorzaak hiervan is waarschijnlijk de beperkte geldigheidsduur (één dag) van de RVL-verklaring. Het I&RVL verwacht dat een verlenging van de geldigheid van de RVL-verklaring met één dag het intrekken van loze RVL-verklaringen grotendeels voorkomt. Het bedrijfsleven pleit ook voor verlenging van de geldigheid van de RVL-verklaring. Het nadeel van een verlenging van de geldigheid van een RVL-verklaring met één dag is dat de varkens ook een dag langer 'verdwenen' zijn.
In tegenstelling tot de vorige regeling brengt het I&RVL geen kosten meer in rekening bij de varkenshouder voor een RVL-verklaring. Het hernieuwd in rekening brengen van een RVL-verklaring betekent voor de varkenshouder een drempel om een verklaring aan te vragen. Hier staat tegenover dat dit zeker geen oplossing is voor vermindering van administratieve lasten, omdat facturering en de daarbij komende bewijslast ook veel tijd vergt.

Een andere optie is om de periode van minimaal twee dagen, die geldt tussen het aanvragen van een RVL-verklaring en het werkelijke transport, te beperken tot minimaal één dag. Door deze periode terug te brengen tot één dag is de varkenshouder beter in staat om te anticiperen op onvoorziene omstandigheden. In de praktijk heeft de varkenshouder de RVL-verklaring doorgaans toch al binnen één dag terug. Dit laatste overigens op voorwaarde dat het computersysteem van het I&RVL optimaal werkt.

Aanbeveling 1 Verminder de administratieve lasten voor het I&RVL en de varkenshouder door:
- op korte termijn de mogelijkheden van internet en e-mail uit te breiden;
- de mogelijkheden te onderzoeken die het aantal in te trekken RVL-verklaringen vermindert.

De varkenshouder heeft het gevoel dat hij een dubbele boekhouding voert. Dit komt doordat de varkenshouder naast de RVL-aanvraag de afvoer van dieren ook moet melden aan het I&R-systeem. In de toelichting van de regeling staat dat het Productschap voor Vee, Vlees en Eieren (PVE) voorbereidingen treft om de RVL-aanvraag en de I&R-afmelding samen te laten vallen. Een RVL-aanvraag heeft op dat moment dezelfde status als een I&R-afmelding.
Navraag bij het PVE leert dat in de eerste helft van 2001 deze administratieve vereenvoudiging zal zijn doorgevoerd.

Aanbeveling 2 Beoordeel zes maanden na het functioneel worden van de koppeling van de RVL-aanvraag met de I&R-afmelding of dit heeft geleid tot de gewenste verlaging van de administratieve lastendruk bij de varkenshouder en het I&RVL.

Import
In het eerste halfjaar dat de regeling van kracht is, zijn 283 varkensimporten uitgevoerd. Het overgrote deel (68%) van deze importen zijn niet gemeld bij het I&RVL. Import van varkens brengt grote risico's met zich mee ten aanzien van insleep en mogelijke verspreiding van een besmettelijke dierziekte.
Vermeerderingsbedrijven (B-bedrijf) hebben een relatief groot aandeel in het totale aantal importen. B-bedrijven hoeven, in tegenstelling tot fokbedrijven (A-bedrijf), geen toevoegstal te plaatsen en hoeven geen serologisch onderzoek uit te voeren. De mogelijke ontwikkeling van antistoffen tegen varkenspest bij geïmporteerde dieren op B-bedrijven wordt dus niet standaard gecontroleerd.
Dit impliceert om ook B-bedrijven te verplichten om bij geïmporteerde varkens een serologisch onderzoek uit te laten voeren, analoog aan de verplichting die het A-bedrijf heeft. Het voordeel hiervan is dat de status ten aanzien van antistoffen tegen varkenspest bij geïmporteerde varkens op B-bedrijven altijd bekend is. Het nadeel is dat de Regeling varkensleveringen geen beperkingen stelt aan de periode waarbinnen een B-bedrijf geen dieren mag afvoeren nadat varkens (uit het buitenland) zijn aangevoerd. Een vermeerderingsbedrijf kan in principe wekelijks biggen van het bedrijf afvoeren (dus binnen de incubatietijd van varkenspest) en daarmee mogelijk ook het virus verspreiden. Een verplicht onderzoek op een B-bedrijf zal zonder aanpassing van de regeling niet hetzelfde preventieve effect hebben als op een A-bedrijf.
Het is belangrijk dat de varkenssector zich bewust is van de risico's die zij loopt bij rechtstreeks import van varkens. De sector zal hier zelf uitermate alert moeten blijven. Het is gewenst dat het georganiseerde bedrijfsleven zijn voorlichtingsactiviteiten op het punt van import uitbreidt. De overheid kan hier niet onbeperkt regels opstellen, omdat het EU-technisch gezien al snel handelsbelemmerend werkt. Wel zal de overheid meer aandacht moeten besteden aan controle en toezicht op naleving van de regeling bij import van varkens.

Export
In het eerste halfjaar zijn zo'n 16.700 varkensexporten uitgevoerd. Ongeveer 11.500 transporten zijn via een verzamelcentrum gelopen, terwijl de rest van de transporten rechtstreeks naar een varkensbedrijf of slachthuis ging. Bijna een kwart van de exporten van gebruiksvarkens die via een

verzamelcentrum liep, is niet bij het I&RVL gemeld. Van de varkenstransporten die rechtstreeks naar een varkensbedrijf in het buitenland gingen, is 26% niet gemeld bij het I&RVL.
Bij een varkenstransport dat niet vooraf is gemeld bij het I&RVL, ontbreekt een geldige RVL-verklaring. De exploitant van een verzamelcentrum moet een transport weigeren als een geldige RVL-verklaring ontbreekt, tenzij de varkens zijn gemerkt als slachtvarken.
Bij rechtstreeks transport naar een buitenlands varkensbedrijf heeft de vervoerder daar een verantwoordelijkheid. De vervoerder mag een transport zonder geldige RVL-verklaring namelijk niet accepteren.
Varkenshouders die dieren willen exporteren, zullen natuurlijk hun eigen verantwoordelijkheid moeten nemen en het voorgenomen transport melden bij het I&RVL. Het georganiseerde bedrijfsleven heeft hier een taak om de varkenshouder op zijn plichten te wijzen. De overheid zal de handhaving moeten intensiveren om de export van varkens via de exportverzamelcentra in goede banen te leiden.

Bedrijfsrapportage en serologisch onderzoek
De uitvoering omtrent de verplichte viermaandelijkse bedrijfsrapportage van A- en C-bedrijven verloopt redelijk naar wens. Er zijn relatief weinig bedrijven die een onvoldoende bedrijfsrapport indienen.
De uitvoering van het verplichte vierwekelijkse bloedonderzoek op A- en C-bedrijven baart wat dat betreft meer zorgen. Bijna 10% van de bedrijven zendt geen of te laat bloedmonsters in. De inzending van bloedmonsters vanuit de toevoegstallen wordt door de overheid nog onvoldoende adequaat bewaakt. Gezien het belang van dit preventieve onderzoek, is het noodzakelijk om controle en toezicht op dit onderdeel te intensiveren. Het bedrijfsleven en de dierenartspraktijk zullen hun leden c.q. klanten meer of vaker voorlichting moeten geven over het belang van dit onderdeel.

Ontheffingen
De Rijksdienst voor de keuring van Vee en Vlees (RVV) kreeg in het jaar 2000 veel aanvragen voor ontheffingen binnen die grotendeels resulteerden in een afwijzing. Toe te wijzen ontheffingen hebben betrekking op bijvoorbeeld eenmalige herbevolking na bedrijfsaanpassing of op calamiteiten.
De tijdsduur die een volledige procedure van een ontheffingsaanvraag in beslag neemt, is opgelopen tot acht weken. Dit is te lang. De RVV heeft inmiddels maatregelen genomen om dit weer terug te brengen naar maximaal zes weken.

Aanbeveling 3	Om het aantal aanvragen, waarvoor de ontheffingsprocedure niet is bedoeld, te reduceren en de zinvolle aanvragen sneller af te kunnen handelen, kan de RVV overwegen om het hoe en waarom van de ontheffingsprocedure beter (of nog eens) te communiceren met varkenshouders en hun belangenorganisaties.

Praktijkervaringen
De voorwaarden die de regeling stelt bij levering van fokdieren aan A- en B-bedrijven bieden de varkenshouder weinig speling. Het bedrijfsleven ervaart het als een knelpunt dat beren en zeugen (indien afkomstig van twee bedrijven) op dezelfde dag aangevoerd moeten worden. Lukt dit niet, dan moet de varkenshouder zes weken wachten. Een ander knelpunt is dat de genoemde zes weken zodanig vastgelegd is dat het voor de varkenshouder moeilijk is om het strakke schema met een vaste aan- of afvoerdag na een doordeweekse feestdag weer te hervatten.
De genoemde bezwaren lijken niet zozeer van onoverkomelijke aard, maar spelen wel een rol bij onvoorziene omstandigheden of overmacht bij individuele varkenshouders. Het is op voorhand niet aan te bevelen voorwaarden in een regeling te wijzigen om tegemoet te komen aan overmachtsituaties.

Het bedrijfsleven merkt op dat als gevolg van de regeling transporten over een grotere afstand plaatsvinden, waardoor bij een uitbraak van een besmettelijke dierziekte een groter gebied besmet zal worden verklaard. De Nederlandse Vakbond van Varkenshouders (NVV) stelt voor om het aantal contacten afhankelijk te stellen van de transportafstand (bij een grotere afstand neemt het aantal toegestane contacten af). Bedrijven worden hierdoor gestimuleerd om de dieren in de omgeving af te zetten.

De maatregelen in de Regeling varkensleveringen zijn echter gericht op het beperken van de kans op insleep en op verspreiding van een besmettelijke dierziekte. De kans op insleep en de kans op verspreiding zijn kleiner naarmate een varkensbedrijf minder contacten heeft met een ander varkensbedrijf. De afstand waarover het transport van de dieren plaatsvindt, heeft daarop geen invloed.

Het bedrijfsleven ervaart verschillende maatregelen in de regeling als beperkend. Het bedrijfsleven noemt hier dat grotere B-bedrijven, gezien het beperkte aantal toegestane contacten, grote vleesvarkensbedrijven (D-bedrijf) moeten zoeken om hun biggen af te kunnen zetten. Tevens worden B-bedrijven min of meer gedwongen tot export van kleine, overgebleven koppels biggen via een verzamelcentrum, omdat hiervoor maar één leveringsadres telt.
Het is niet te ontkennen dat B-bedrijven in hun leveringsvrijheid worden beperkt. Maar het is de vraag of B-bedrijven wel maximaal gebruik maken van de ruimte die de regeling hen biedt. Ten eerste kan een B-bedrijf omschakelen tot een A-bedrijf. Het vraagt weliswaar om investeringen en extra inspanningen (toevoegstal, bedrijfsrapportage en serologisch onderzoek), maar met de extra hoge veterinaire status kan de varkenshouder wel onbeperkt varkens afvoeren.
Ten tweede kan het B-bedrijf biggen leveren aan vleesvarkensbedrijven die volgens het all-in all-out systeem werken, zonder dat het een contactadres kost. Deze oplossing vraagt wel meer organisatie-inspanningen, omdat twee bedrijfsvoeringen op elkaar afgestemd moeten zijn.

De maatregelen die genomen zijn ten aanzien van het gebruik van een exportverzamelcentrum tonen in de praktijk ongewenst effecten. De overheid streeft naar een zo beperkt mogelijk gebruik van verzamelcentra om verspreiding van varkens en mogelijk smetstof naar meerdere adressen in het buitenland te voorkomen. In de praktijk functioneert het verzamelcentrum echter als uitlaatklep voor kleine koppels biggen die blijkbaar in Nederland niet afgeleverd kunnen worden. De regeling ontmoedigt de export via een verzamelcentrum niet, omdat het de varkenshouder slechts één contact kost. Dit in tegenstelling tot rechtstreekse export naar een varkensbedrijf waarbij elk afleveradres in het buitenland de varkenshouder één contact kost.
Een ongewenst neveneffect van de regeling wordt geconstateerd als gevolg van het beperkte aantal verzamelcentra die een varkenshouder per jaar mag gebruiken. De varkenshouder wordt commercieel gebonden aan een verzamelcentrum waardoor hij een lagere prijs krijgt voor zijn biggen.

Aanbeveling 4	Stel een oriënterend onderzoek in naar het vóórkomen en de ernst van mogelijk oneerlijke concurrentie op verzamelcentra als gevolg van de Regeling varkensleveringen.

Eindaanbeveling
Naar aanleiding van deze evaluatie en de hiervoor gedane aanbevelingen kunnen voor de komende periode twee belangrijke doelstellingen worden geformuleerd:
1. de administratieve lasten van I&RVL en varkenshouders verminderen;
2. de naleving door varkenshouders op alle onderdelen van de regeling verbeteren, maar met nadruk op import, export en het serologisch onderzoek;

Vooruitlopend op een volgende evaluatie van de Regeling varkensleveringen is het van belang om de juiste gegevens te verzamelen, zodat de evaluator kan aantonen dat de gestelde doelstellingen gehaald zijn. Met betrekking tot vermindering van de administratieve lasten is het zinvol om na te gaan of de koppeling van I&R-afmelding met de RVL-aanvraag het gewenste resultaat heeft.
Om aan te kunnen tonen of de naleving bij onder andere import, export en serologisch onderzoek verbetert, is het belangrijk om de volgende gegevens te verzamelen:
- het aantal en type controles;
- het aantal en type overtredingen;
- de getroffen maatregelen.

Om nader inzicht te krijgen in bijvoorbeeld het verloop van het aantal contacten per bedrijf of per bedrijfstype of het verloop in samenstelling van clusters van A- en C-bedrijven is het aan te bevelen om de Gezondheidsdienst voor Dieren (GD) en het I&RVL in een vroeg stadium te benaderen. De complexiteit van de vragen en de daaruit volgende query's, kan belastend zijn voor het computersysteem van de GD c.q. het I&RVL.

Bijlage 1 Verslagen van de interviews

Verslag van het interview met de heer A. Claassen van de Gewestelijke Land- en Tuinbouworganisatie (LTO Nederland)

Algemeen
Er worden niet of nauwelijks klachten gehoord over het aantal aanvoer of afleveradressen binnen de RVL-regeling.
De heer Claassen geeft aan dat als gevolg van de regeling transporten over een grotere afstand worden uitgevoerd. Dit geldt met name voor bedrijven in het oosten van het land. Hier hebben de vleesvarkensbedrijven vaak een kleinere omvang. De vermeerderaars zetten zelfs in Zeeuws Vlaanderen hun biggen af.

Opfokbedrijven
Bedrijven met opfokstallen hebben moeite met de regeling. Knelpunt vormt het beperkte aantal afleveradressen. Daarnaast vormt de biggenopfok buiten het zeugenbedrijf voor een knelpunt. Opfokbedrijven hebben problemen met het feit dat bij elke transportbeweging tussen het eigen bedrijf en het opfokbedrijf de wagen moet worden gereinigd en ontsmet en er moet worden bloedgetapt.
De heer Claassen geeft aan dat er een betere regeling gewenst wordt voor wisseling van opfokstal. Tijdens de wisseling van een opfokstal wordt door meerdere bedrijven gebruik gemaakt van één opfokstal. In de praktijk is het hierbij mogelijk dat gedurende een overgangsperiode van twee fokkers dieren aanwezig zijn in één stal.
LTO pleit voor een langere overgangstermijn van C- naar A-bedrijf zodat bedrijven tot januari 2003 de tijd hebben om een opfokstal aan/naast het bedrijf te bouwen. Zo kunnen zij in die tijd milieuvergunningen e.d. aanvragen bij de gemeente.

Stoppende bedrijven
De heer Claassen geeft aan dat een bedrijf dat stopt vaak een probleem oplevert voor de relaties. Zo kunnen fokbedrijven pas een nieuw afleveradres accepteren als de stoppende klant (vermeerderingsbedrijf) bij de Gezondheidsdienst is uitgeschreven als varkenshouder. Tussen het moment waarop besloten wordt om geen gelten meer aan te voeren en het moment van daadwerkelijke beëindiging van de varkenshouderij gaan zeker 6-10 maanden verloren. Al die tijd kan het fokbedrijf geen vervangende klant zoeken voor de afzet van fokgelten. Dit probleem doet zich ook voor bij vermeerderaars die geconfronteerd worden met stoppende vleesvarkenhouders.
Als oplossing draagt LTO Nederland voor om stoppende bedrijven bij RVL een aparte status te geven waarbij nog wel dieren afgevoerd kunnen worden (naar slachterij en vleesvarkenhouder) maar er geen aanvoer van dieren meer mogelijk is. Tegelijk met de uitschrijving worden de fokker of vermeerderaar toegestaan een vervangende relatie aan te gaan.

Aanvoer fokmateriaal
Er worden bij fokbedrijven problemen geconstateerd bij het aanvoeren van beren en gelten op één dag. Het is praktisch niet altijd mogelijk om dit op één dag voor elkaar te krijgen. Bovendien wordt de veterinaire meerwaarde hiervan niet ingezien. Gepleit wordt om de tijdspanne op te rekken naar drie dagen. Via IT zou effectieve controle ook bij aanvoer op verschillende dagen mogelijk moeten zijn.
Zuivere lijn-fokbedrijven willen in enkele gevallen eenmalig fokdieren aanvoeren uit het buitenland (b.v. voor verversing bloed). Zij moeten dan echter van leverancier wisselen. Onduidelijk is om hoeveel gevallen het precies gaat. Claassen geeft aan dat dit waarschijnlijk het beste via een aparte ontheffingaanvraag geregeld worden.

Controle en handhaving
De heer Claassen merkt op dat in het algemeen de controle en handhaving bij importen uit het buitenland scherper kunnen.
Een ander aandachtspunt is de controle in het buitenland. De heer Claassen vraagt zich af of er door de GD of buitenlandse gelijkwaardige diensten controles worden uitgevoerd naar bijvoorbeeld leegstand van de stallen.

Administratie
LTO Nederland geeft aan dat het één dag geldig laten zijn van de RVL-verklaring deels stukje opvoeding is. Anderzijds kan het zijn dat er op een dag onverwacht wat tegen zit. In dat geval zal het verlengen van een RVL-verklaring makkelijk te realiseren moeten zijn. De meest eenvoudige oplossing is om een RVL-verklaring standaard twee dagen geldig te laten zijn.
Om de administratie te vereenvoudigen pleit LTO Nederland voor het kunnen downloaden van een RVL-verklaring van internet of voor het afgeven van een doorlopende (wekelijkse) RVL-verklaring.

RVL-verklaring
Gesproken wordt over de optie om RVL te koppelen aan I&R. Optie hierbij is RVL te machtigen voor I&R, net zoals bij het destructiebedrijf nu gebruikelijk is (aanmelding kadavers is afmelding varkens). Een melding via RVL is dan tevens een melding bij I&R (hierbij kan tevens worden gecheckt of een rit doorgang kan hebben).

Gegevens eigen bedrijf
- Er is gebrek aan inzicht in gegevens die door derden worden bijgehouden over het eigen bedrijf;
- Boeren hebben geen inzicht in wat er binnen I&R wordt geregistreerd;
- Vanuit de RVV wordt geen bevestiging gestuurd wanneer een foutieve melding is gecorrigeerd.

Verslag van het interview met de heer P. Thijsse en de heer M. Boers van de Nederlandse Bond van Handelaren in Vee

Administratie / RVL-verklaring
De geldigheidsduur van de RVL-aanvraag van één maar dag is in de praktijk te kort. Vaak komt het voor dat door oponthoud (files, e.d.) een rit geen doorgang vindt. Het heeft de voorkeur om voor een RVL-aanvraag een geldigheidsduur van twee dagen aan te houden.

De NBHV stelt voor om op de RVL-verklaring actuele informatie te printen over bijvoorbeeld hoeveel ruimte er nog is om vrachten te transporteren. De transporteur kan dan ook meteen op de hoogte van een eventueel niet toegestaan transport. De status zou voor de boer ook op andere momenten opvraagbaar moeten zijn.
Op het RVL-aanvraagformulier dat gedateerd is op een vaste datum moet handmatig nog zes keer de datum geschreven worden. Kan dat niet alvast ook worden geprint?
Op periodieke overzichten graag liever landennamen gebruiken dan onduidelijke codes. Het overzicht is wat dat betreft nu moeilijk te lezen.

Leveringsvoorwaarden
Uitval van gelten betekent bij de huidige RVL-regeling dat deze plaatsen niet aangevuld kunnen worden tot 6 weken later. Probleem is dat natuur zich niet dwingt. Fluctuaties in het voortraject (in de zeugenhouderij) leidt tot grotere verschillen in het natraject (in de vleesvarkenshouderij). Aanvoer gelten en beren op één dag is praktisch vaak onhaalbaar.

Export en import
Door de regeling zit men maandelijks vast aan één exportverzamelplaats. Men is op dat moment commercieel gebonden aan één onderneming. Eerste keer wordt een goede prijs geboden. De tweede en derde keer een veel slechtere prijs. De varkenshouder kiest immers voor een bepaalde exportverzamelplaats vanwege onder meer prijs en exportbestemming.

Als gevolg van de regeling wordt meer geëxporteerd. Om voldoende afzetmogelijkheden gewaarborgd te hebben, wordt namelijk een exportverzamelplaats in het afleverbestand opgenomen. Om bovenstaande redenen nemen rechtstreekse leveringen naar buitenlandse bedrijven af en wordt juist meer gebruik gemaakt van exportverzamelplaatsen.

In het begin toen de regeling in werking trad, werden vanwege de regeling meer biggen geïmporteerd, maar nu (december 2000) is dat niet meer het geval. Er is evenwicht op de nationale markt ontstaan.

Transportafstand
De NBHV stelt dat de regeling niet voor alle bedrijven bedrijfseconomisch interessant is, wat overigens te verwachten was bij deze regeling. Er ontstaan relaties over grotere afstanden. Grote zeugenbedrijven uit het noorden van het land zijn vaak gedwongen afleverrelaties te hebben met bedrijven in het zuiden, bijvoorbeeld Zeeland.

Leegstandverklaring
De leegstand(verklaring) is een kostenpost. In Nederland is dit nog wel werkbaar, maar in het buitenland is dit geen oplossing. We kunnen hen niet voorschrijven hoe zij hun bedrijf moeten runnen. Rechtstreekse leveringen naar het buitenland worden geremd door dit soort maatregelen.

Stoppende bedrijven
Stoppende bedrijven vormen een probleem, omdat vaak het UBN-nummer niet wordt ingeleverd. Dit betekent dat aanleverende bedrijven geen nieuwe relatie mag aangaan.

Overige punten
Het bijlaadverbod in varkensarme streken is problematisch. In het noorden van het land komt het heel vaak voor dat kleine koppels vleesvarkens afgeleverd moeten worden over hele grote afstanden. Bijvoorbeeld omdat er maar weinig slachterijen in die omgeving zitten (bijvoorbeeld in het noorden: Emmen en Meppel). Het zou, analoog aan de regeling met slachtzeugen, gewenst zijn dat kleine koppels vleesvarkens (maximaal 25) aan de weg bijgeladen konden worden. Een suggestie is om in die gevallen bedrijven binnen I&R te linken.

De bond van handelaren lijkt wel achter het opzetten van regionale ontsmettingsplaatsen te staan. Maar hier zit een kostenplaatje aan. De plaatsen moeten voldoende verspreid liggen, wintervast zijn en er moet toezicht worden gehouden.
Nu wordt nog veel bij slachtplaatsen ontsmet, maar in de toekomst zullen er steeds minder slachterijen zijn. Manco is ook dat de ontsmettingsplaatsen bij kalveren- en runderslachterijen vaak minder hygiënisch zijn. Transporteurs met vrachtauto's die een gecombineerde registratieplaat hebben voor het vervoer van zowel varkens en bijvoorbeeld runderen, ondervinden hinder als ze slachtrunderen afleveren op een runderslachterij en aldaar de vrachtauto willen reinigen. De voorwaarden rond de R&O-plaats zijn minder vergaand als bij een varkensslachterij, terwijl de transporteur toch wordt aangesproken op zijn reinigings- en ontsmettingsgedrag die voor transport van varkens geldt.

Alle ontsmettingsmiddelen zijn slecht voor de wagens. Maar er zijn meer (natronloog) en minder corrosieve ontsmettingsmiddelen. Er is onvoldoende goede voorlichting. Te meer omdat in de wet geen merken mogen worden voorgeschreven. Er zouden bijvoorbeeld middelen in oorlogstijd en middelen in vredestijd gebruikt kunnen worden.

Een ander probleem dat bij de regeling geconstateerd wordt, is dat als een fokbedrijf bij meerdere adressen biggen moet afleveren. De transporteur moet steeds op en neer naar hetzelfde fokbedrijf, wat een extra besmettingskans voor het fokbedrijf betekent.

Verslag van het interview met de heer W. van den Brink en de heer B. Hopman van de Nederlandse Vakbond van Varkenshouders

Algemeen
Over het algemeen kan de NVV wel leven met de regeling. Waar het niet past, wordt de regeling wel passend gemaakt. Dit gebeurt bijvoorbeeld als de RVL-verklaring door overmacht niet meer geldig is.

RVL-verklaring
De RVL-verklaring heeft een geldigheidsduur van slechts één dag. De NVV geeft aan dat hier moeilijk mee te werken is, omdat het vaak voorkomt dat een rit doorgeschoven moet worden naar de volgende dag. Dit wordt veroorzaakt door bijvoorbeeld pech onderweg, wachttijden bij slachthuis, etc. Het kost vervolgens veel extra tijd en energie om opnieuw op korte termijn een verklaring aan te vragen. Oplossing die hiervoor in de praktijk gevonden wordt, is dat boeren onderling afspreken om de dieren op de "juiste" datum bij I&R aan en af te melden. De NVV geeft de voorkeur aan een geldigheid van drie dagen.
Een andere oplossing die door de NVV wordt aangedragen is dat een melding van voorgenomen transport aan het I&RVL tevens een afmelding van I&R is. Dit is een en dezelfde handeling voor de varkenshouder. De NVV heeft hier al vaker voor gepleit.

Transportafstand
Een gevolg van de regeling is dat er meer kilometers met biggen wordt gereden. Grote koppels biggen blijven in Nederland, maar worden over grotere afstanden getransporteerd. Kleine koppels gaan eerder de grens over.
Een voorstel van de heer Van den Brink is om de regeling te verfijnen. In de directe omgeving van het bedrijf toestaan om meer afleveradressen te hebben. Indien de contacten verder van het bedrijf liggen, zou men minder afleveradressen toe moeten staan. Het idee hierachter is dat de verspreiding van ziektekiemen kleiner is als het dichter bij ´huis´ blijft.

Administratie
De RVL-aanvragen moeten door het I&RVL binnen 24 uur worden afgeven. De heer Van den Brink heeft hier andere ervaringen mee. Het duur vaak langer voordat hij een aanvraag in zijn bezit heeft. De automatisering van de GD / I&RVL moet worden verbeterd.

Aflevervoorwaarden
Bij aanvoer van fokdieren wordt binnen de regeling de periode van 6 weken strikt gehanteerd. Religieuze feestdagen tellen mee als dag dat er geen varkens worden afgeleverd. Hierdoor schuift de afleverdag op. Dit wordt als vreemd ervaren door de NVV.
De strikte periode van zes weken heeft nog een nadeel. Bij een normale bedrijfsvoering op een fok- of vermeerderingsbedrijf worden slechts enkele keren per jaar beren aangevoerd. Om te voorkomen dat het vaste aanvoerschema van gelten, die vaak wel elke zes weken plaatsvindt, verstoord wordt, is de varkenshouder genoodzaakt de beren en gelten op dezelfde dag aan te voeren (indien ze van verschillende bedrijven komen). Dit is vaak moeilijk te realiseren. Een ruimer tijdsbestek is gewenst of eventueel de levering van beren vrijgeven is een mogelijkheid.

Bijzonder vervoer
Bijzonder vervoer wordt gebruikt voor de opfok van fokdieren op een andere locatie. In de praktijk komt het voor dat een C-bedrijf biggen krijgt aangeleverd van één A-bedrijf. Het C-bedrijf fokt gelten op voor het A-bedrijf. Een zelfde relatie is ook denkbaar voor een D-bedrijf met een B-bedrijf. Tegelijk met de vleesbiggen levert het B-bedrijf een aantal fokbiggen aan één D-bedrijf. Zodra de fokgelten dekrijp zijn, worden de dieren, in het kader van bijzonder vervoer, weer vervoerd naar het B-bedrijf. Het D-bedrijf functioneert dus als opfokbedrijf voor het B-bedrijf.
De NVV stelt voor om het bijzonder vervoer, zoals dat tot 2003 toegestaan is, onder voorwaarden te laten bestaan. Een voorwaarde is bijvoorbeeld dat op het opfokbedrijf (C- of D-bedrijf) alleen dieren liggen van het betreffende fokbedrijf.
Daarnaast gaat het vaak om reeds lang bestaande en vaste relaties, waarbij beide locaties één eigenaar hebben, maar verschillende UBN-nummers. De NVV is ervan overtuigd dat relaties waarbij dieren binnen een vaste relatie opgefokt worden en weer terugkeren naar het oorspronkelijke fokbedrijf, minder risico's opleveren bij insleep en verspreiding van dierziekten.

Invoer fokmateriaal
Als gevolg van de regeling wordt fokmateriaal uit het buitenland gehaald. Hier zit namelijk geen verplichte quarantaineperiode op. De NVV verklaart dat als gevolg van de regeling de Nederlandse fokkerij haar positie verliest.

I&R
De NVV is van mening dat de mogelijkheden van I&R niet voldoende uitgebuit worden. Het huidige I&R is er om in 'oorlogstijd' te kunnen traceren, maar I&R moet er juist zijn om 'oorlogen' te voorkomen.
De NVV is van mening dat vrachtauto's op varkensbedrijven niet worden ontsmet. Dit ondermijnt het doel van de regeling om verspreiding van besmettelijke dierziekten te beperken. De vakbond pleit voor regionale R&O-plaatsen die een vrachtauto moet aandoen, voordat het opnieuw wordt geladen met varkens. Deze zogenaamde mobiele stal moet opgenomen worden in het I&R-systeem. Na reiniging en ontsmetting van een vrachtauto meldt de beheerder van de R&O-plaats de vrachtauto bij het I&R-bureau af en geeft daarmee toestemming om de vrachtauto opnieuw te laden.
Het systeem van regionale ontsmettingsplaatsen moet goed worden ingevuld. De beheerder van een regionaal ontsmettingsstation moet bijvoorbeeld beëdigd worden.

Binnen I&R zou ook de reiniging en ontsmetting van de buitenlandse vrachtwagen moeten worden meegenomen. De vrachtwagen mag niet laden en weer terugrijden zonder dat de wagen is ontsmet.

Overige punten
Eén op één transport betekent dat een vrachtwagen meerdere keren per dag op hetzelfde fokbedrijf of vermeerderingsbedrijf biggen of fokdieren ophaalt en vervolgens aflevert op meerdere bedrijven. Aangezien de NVV aanneemt dat de vrachtauto niet wordt ontsmet op het bestemmingsadres, is het zogenaamde één op één transport een slechte zaak.
De NVV stelt voor dat één vrachtauto geladen met biggen of fokdieren die bestemd zijn voor meerdere bedrijven, deze kan afleveren, maar dan wel aan de openbare weg.

Bijladen van slachtzeugen is toegestaan; de NVV pleit ervoor dit ook toe te staan voor kleine koppels vleesvarkens. Bijvoorbeeld 25 - 30 varkens, aan de openbare weg, eventueel alleen in varkensarme gebieden regelen.

Bijlage 2 Gegevens import en export

Tabel 1 Aantal varkensimporten met en zonder een RVL-verklaring in de maanden april tot en met september 2000 uitgevoerd door de verschillende bedrijfstypen.

	april	**mei**	**juni**	**juli**	**augustus**	**september**	**totaal**
A-bedrijf							
met RVL	1	7	5	5	1	2	**21**
zonder RVL	0	2	1	1	0	2	**6**
totaal	**1**	**9**	**6**	**6**	**1**	**4**	**27**
B-bedrijf							
met RVL	3	6	9	3	0	1	**22**
zonder RVL	27	40	26	28	14	20	**155**
totaal	**30**	**46**	**35**	**31**	**14**	**21**	**177**
C-bedrijf							
met RVL	3	7	6	5	3	5	**29**
zonder RVL	1	2	2	0	0	1	**6**
totaal	**4**	**9**	**8**	**5**	**3**	**6**	**35**
D-bedrijf							
met RVL	5	0	3	1	3	6	**18**
zonder RVL	4	4	6	5	2	5	**26**
totaal	**9**	**4**	**9**	**6**	**5**	**11**	**44**
Alle bedr.							
met RVL	12	20	23	14	7	14	**90**
zonder RVL	32	48	35	34	16	28	**193**
totaal	**44**	**68**	**58**	**48**	**23**	**42**	**283**

Bron: I&RVL

Tabel 2 Aantal varkensexporten via een verzamelcentrum met en zonder een RVL-verklaring in de maanden april tot en met september 2000 uitgevoerd door de verschillende bedrijfstypen.

	april	**mei**	**juni**	**juli**	**augustus**	**september**	**totaal**
A-bedrijf							
met RVL	173	231	241	209	230	199	**1.283**
zonder RVL	83	60	24	44	59	22	**292**
totaal	**256**	**291**	**265**	**253**	**289**	**221**	**1.575**
B-bedrijf							
met RVL	1.200	1.192	1.279	1.146	1.340	1.162	**7.319**
zonder RVL	672	459	241	317	296	166	**2.151**
totaal	**1.872**	**1.651**	**1.520**	**1.463**	**1.636**	**1.328**	**9.470**
C-bedrijf							
met RVL	10	30	17	14	19	16	**106**
zonder RVL	5	11	3	4	6	0	**29**
totaal	**15**	**41**	**20**	**18**	**25**	**16**	**135**
D-bedrijf							
met RVL	44	9	10	2	3	7	**75**
zonder RVL	127	32	25	22	28	22	**256**
totaal	**171**	**41**	**35**	**24**	**31**	**29**	**331**
Alle bedr.							
met RVL	1.427	1.462	1.547	1.371	1.592	1.384	**8.783**
zonder RVL	887	562	293	387	389	210	**2.728**
totaal	**2.314**	**2.024**	**1.840**	**1.758**	**1.981**	**1.594**	**11.511**

Bron: I&RVL

Tabel 3 Aantal rechtstreekse varkensexporten met en zonder een RVL-verklaring in de maanden april tot en met september 2000 uitgevoerd door de verschillende bedrijfstypen.

	april	**mei**	**juni**	**juli**	**augustus**	**september**	**totaal**
A-bedrijf							
met RVL	82	111	93	101	106	94	**587**
zonder RVL	23	52	26	26	30	23	**180**
totaal	**105**	**163**	**119**	**127**	**136**	**117**	**767**
B-bedrijf							
met RVL	393	534	504	497	530	442	**2.900**
zonder RVL	131	246	166	139	158	131	**971**
totaal	**524**	**780**	**670**	**636**	**688**	**573**	**3.871**
C-bedrijf							
met RVL	9	9	8	10	9	6	**51**
zonder RVL	3	6	2	1	2	3	**17**
totaal	**12**	**15**	**10**	**11**	**11**	**9**	**68**
D-bedrijf							
met RVL	14	7	6	8	9	6	**50**
zonder RVL	13	25	55	7	3	3	**106**
totaal	**27**	**32**	**61**	**15**	**12**	**9**	**156**
Alle bedr.							
met RVL	498	661	611	616	654	548	**3.588**
zonder RVL	170	329	249	173	193	160	**1.274**
totaal	**668**	**990**	**860**	**789**	**847**	**708**	**4.862**

Bron: I&RVL

Bijlage 3 Gegevens varkensarm en varkensdicht gebied

Algemeen
Bij de keuze om een varkensdicht gebied aan te wijzen, is aangenomen dat een gebied met een straal van 10 km rondom Boekel daaraan voldoet. In totaal blijken 645 varkensbedrijven binnen deze straal actief te zijn. Als tegenhanger is vervolgens een gebied gezocht met hetzelfde aantal bedrijven in een varkensarme omgeving. Het bleek dat de provincies Groningen, Friesland en Drenthe aan deze voorwaarde voldoen. Dit gebied heeft een straal van circa 45 km.
Van beide gebieden zijn de volgende gegevens verzameld: bedrijfstypen herkomst, bedrijfstypen bestemming, gemiddelde transportafstand en bijbehorende standaarddeviatie en het aantal transporten tussen bepaalde bedrijfstypen en binnen een vooraf bepaalde afstandstaffel.
Het doel van deze gegevens is om aan te tonen hoe het verloop is van transportafstand en het aantal transporten in de tijd.
Het doel om deze gegevens van twee verschillende gebieden te verzamelen, is om inzicht te krijgen in hoeverre varkenshouders in een varkensarm gebied anders met het transport van varkens omgaan dan hun collega's in een varkensdicht gebied.

Toelichting op de tabellen
Tabel 1 geeft een overzicht van de gekozen afstandstaffel, uitgedrukt in kilometer.
De tabellen 2, 3 en 4 geven een totaal overzicht van het aantal contacten die herkomstbedrijven hebben vanuit het varkensdichte gebied met andere varkensbedrijven in respectievelijk april en november 2000. De tabellen 5, 6 en 7 geven dit overzicht van het varkensarme gebied.
De betrouwbaarheid van de transportafstand (uitgedrukt in meter) is niet helemaal 100%. De varkensbedrijven liggen namelijk niet altijd exact op de coördinaten die gebruikt worden voor de afstandbepaling. De standaarddeviatie geeft daarnaast ook een goede indruk hoe goed het gemiddelde is.
Het 'aantal' in de tabellen geeft aan hoeveel contacten er zijn tussen herkomstbedrijven en bestemmingsbedrijven. Voorbeeld: tabel 2, regel drie betekent dat er in april 6 contacten bestonden tussen A-bedrijven en B-bedrijven, waarbij het B-bedrijf tussen 1 en 5 km van het A-bedrijf lag. Het zegt dus niets over het aantal A-bedrijven. Eén A-bedrijf kan namelijk contact onderhouden met meer B-bedrijven. Het zegt ook niets over het werkelijk aantal uitgevoerde transporten, omdat een A-bedrijf meerdere keren dieren naar hetzelfde B-bedrijf kan transporteren. Er kan wel uit geconcludeerd worden dat minimaal zes transporten hebben plaatsgevonden van A- naar B-bedrijven met een afstand tussen 1 - 5 kilometer.
In enkele tabellen komen ook contacten voor die volgens de regeling niet toegestaan zijn. Zo staan in de tabellen 4 en 7 dat er transport heeft plaatsgevonden van een D-bedrijf naar zowel A-, B-, C- als D-bedrijven. De transporten in april zijn te verklaren doordat niet van alle bedrijven de aanwijzing bekend was. Deze bedrijven kregen daardoor standaard een aanwijzing als D-bedrijf. Voor een aantal bedrijven was het in het begin nog onduidelijk welk type het andere bedrijf (bestemmingsadres) was. Daardoor is in april het aantal ongeldige contacten hoger. In november komt alleen transport voor van D naar B. Hier was blijkbaar sprake van ritontheffingen van de RVV (Bron: GD)

Tabel 1 Staffel met bijbehorende transportafstand (km)

Staffel	van …… km	tot …… km
1	0	1
2	1	5
3	5	10
4	10	20
5	20	30
6	30	40
7	40	50
8	50	100
9	100	150
10	150	1.000

Bron: I&RVL

Tabel 2 Contacten van A-bedrijven in Boekel e.o. met overige bedrijfstypen in april en november 2000

APRIL 2000						NOVEMBER 2000					
Van	**naar**	**staffel**	**st.dev.**	**afstand**	**aantal**	**Van**	**naar**	**staffel**	**st.dev.**	**afstand**	**aantal**
A	A	5	-	27.082	1	A	A	4	-	10.645	1
A	B	1	138	410	3	A	B	2	1.394	2.991	5
A	B	2	1.597	2.603	6	A	B	3	1.406	7.410	18
A	B	3	1.391	8.021	8	A	B	4	3.005	15.478	26
A	B	4	3.117	14.357	26	A	B	5	3.044	24.504	20
A	B	5	2.581	24.534	13	A	B	6	1.867	33.400	5
A	B	6	2.265	33.936	8	A	B	7	3.388	43.984	5
A	B	7	2.733	42.824	6	A	B	8	14.069	62.261	6
A	B	8	9.143	63.425	7	A	B	9	-	136.778	1
A	B	9	11.561	118.227	4	A	C	2	729	3.057	4
A	C	1	-	453	1	A	C	3	1.733	7.844	7
A	C	2	615	2.194	4	A	C	4	667	11.509	3
A	C	3	1.750	7.597	8	A	C	6	2.814	35.753	2
A	C	4	269	11.196	3	A	C	7	-	48.724	1
A	C	6	2.814	35.753	2	A	D	1	15	285	2
A	C	7	-	48.724	1	A	D	2	1.140	3.674	4
A	D	1	-	274	1	A	D	3	1.691	7.158	11
A	D	2	1.146	3.021	9	A	D	4	3.032	13.560	10
A	D	3	2.038	7.626	5	A	D	5	3.342	23.818	5
A	D	4	2.945	13.692	9	A	D	6	4.228	34.991	3
A	D	5	3.145	24.923	7	A	D	7	-	44.728	1
A	D	6	2.937	33.550	4	A	D	8	1.470	68.456	2
A	D	7	2.545	42.929	2						
A	D	8	28.876	71.310	2						
A	D	9	-	128.307	1						

Bron: I&RVL

Tabel 3 Contacten van B-bedrijven in Boekel e.o. met overige bedrijfstypen in april en november 2000

APRIL 2000						NOVEMBER 2000					
Van	**naar**	**staffel**	**st.dev.**	**afstand**	**aantal**	**Van**	**naar**	**staffel**	**st.dev.**	**afstand**	**aantal**
B	B	2	-	4.039	1	B	B	2	1.236	2.186	4
B	B	5	-	21.646	1	B	B	4	-	15.513	1
B	B	6	-	31.536	1	B	D	1	228	416	24
B	D	1	241	428	27	B	D	2	1.036	3.124	64
B	D	2	1.098	3.178	56	B	D	3	1.396	7.487	64
B	D	3	1.457	7.214	64	B	D	4	2.927	14.207	104
B	D	4	2.834	14.333	94	B	D	5	2.876	23.869	32
B	D	5	2.907	24.158	31	B	D	6	2.406	35.329	9
B	D	6	2.696	36.433	10	B	D	7	1.407	45.250	4
B	D	7	1.296	44.367	4	B	D	8	11.544	69.306	12
B	D	8	8.746	70.458	10	B	D	9	6.533	115.663	3
B	D	9	10.164	123.212	4						

Bron: I&RVL

Tabel 4 Contacten van C- en D-bedrijven in Boekel e.o. met overige bedrijfstypen in april en november 2000

APRIL 2000						NOVEMBER 2000					
Van	**naar**	**staffel**	**st.dev.**	**afstand**	**aantal**	**Van**	**naar**	**staffel**	**st.dev.**	**afstand**	**aantal**
C	A	3	2.339	7.086	2	C	A	3	-	8.740	1
C	B	2	1.369	3.138	7	C	B	2	1.037	2.939	12
C	B	3	1.646	7.302	10	C	B	3	1.676	7.599	22
C	B	4	2.953	14.621	39	C	B	4	2.710	14.257	35
C	B	5	2.684	23.872	26	C	B	5	2.402	23.483	29
C	B	6	3.262	37.110	2	C	B	6	3.626	34.506	7
C	B	7	6.099	44.904	2	C	B	7	-	49.304	1
C	B	8	16.781	67.313	2	C	B	8	11.551	59.672	4
C	B	10	-	175.105	1	C	D	4	-	10.803	1
C	D	6	-	33.048	1	C	D	6	-	33.048	1
D	B	2	-	3.149	1	D	B	2	-	3.149	1
D	B	3	26	9.549	2	D	B	3	26	9.549	2
D	B	4	-	15.655	1	D	B	4	-	15.655	1
D	B	5	3.165	24.001	4	D	B	5	3.816	25.894	2
D	D	1	-	467	1	D	B	6	69	36.411	2
D	D	4	-	10.574	1						

Bron: I&RVL

Tabel 5 Contacten van A-bedrijven in Groningen, Friesland en Drenthe met overige bedrijfstypen in april en november 2000

APRIL 2000						NOVEMBER 2000					
Van	**naar**	**staffel**	**st.dev.**	**afstand**	**aantal**	**Van**	**naar**	**staffel**	**st.dev.**	**afstand**	**aantal**
A	A	8	-	51.605	1	A	A	4	-	12.953	1
A	B	2	-	3.997	1	A	B	3	1.080	7.850	7
A	B	3	1.499	7.481	5	A	B	4	2.854	16.410	11
A	B	4	3.241	15.937	13	A	B	5	3.370	24.071	13
A	B	5	2.626	24.712	9	A	B	6	3.648	34.978	11
A	B	6	3.430	34.607	11	A	B	7	2.484	44.305	5
A	B	7	3.101	44.523	7	A	B	8	14.194	68.126	19
A	B	8	15.922	74.127	32	A	B	9	-	119.251	1
A	B	9	14.808	125.274	6	A	C	1	-	39	1
A	B	10	-	160.909	1	A	C	2	-	4.145	1
A	C	1	-	39	1	A	C	5	4.952	24.634	2
A	C	2	-	4.145	1	A	C	8	-	83.716	1
A	C	5	-	28.136	1	A	D	2	-	1.598	1
A	C	8	-	83.716	1	A	D	3	-	7.090	1
A	D	2	1.333	2.777	3	A	D	4	2.511	15.083	2
A	D	3	635	7.540	2	A	D	5	-	23.275	1
A	D	4	280	16.661	2	A	D	6	4.970	33.841	2
A	D	5	3.084	26.779	3	A	D	7	2.438	46.260	2
A	D	6	2.052	31.778	2	A	D	8	12.341	71.668	7
A	D	7	-	44.536	1	A	D	9	9.111	112.970	4
A	D	8	10.363	73.386	7	A	D	10	-	213.834	1
A	D	9	6.855	118.874	6						
A	D	10	18.287	200.835	3						

Bron: I&RVL

Tabel 6 Contacten van B-bedrijven in Groningen, Friesland en Drenthe met overige bedrijfstypen in april en november 2000

APRIL 2000						NOVEMBER 2000					
Van	**naar**	**staffel**	**st.dev.**	**afstand**	**aantal**	**Van**	**naar**	**staffel**	**st.dev.**	**afstand**	**aantal**
B	B	2	440	4.050	4	B	B	2	814	2.729	3
B	B	4	0	14.295	2	B	B	4	0	14.295	2
B	B	5	-	20.667	1	B	B	5	-	20.667	1
B	D	1	88	505	3	B	D	1	-	451	1
B	D	2	1.103	2.925	18	B	D	2	1.183	2.680	20
B	D	3	1.494	7.311	18	B	D	3	1.361	7.048	14
B	D	4	2.490	14.796	37	B	D	4	2.476	14.416	35
B	D	5	2.975	24.658	44	B	D	5	3.063	24.808	39
B	D	6	2.550	34.707	51	B	D	6	2.372	34.676	29
B	D	7	2.806	45.041	25	B	D	7	2.777	44.465	21
B	D	8	14.225	70.038	134	B	D	8	14.277	69.929	76
B	D	9	12.898	116.349	26	B	D	9	12.213	113.756	12

Bron: I&RVL

Tabel 7 Contacten van C- en D-bedrijven in Groningen, Friesland en Drenthe met overige bedrijfstypen in april en november 2000

APRIL 2000						NOVEMBER 2000					
Van	**naar**	**staffel**	**st.dev.**	**afstand**	**aantal**	**Van**	**naar**	**staffel**	**st.dev.**	**afstand**	**aantal**
C	B	2	-	2.555	1	C	B	5	3.621	25.320	5
C	B	4	507	17.765	3	C	B	6	3.243	34.541	4
C	B	5	3.825	25.733	5	C	B	7	3.665	43.828	5
C	B	6	2.712	34.001	6	C	B	8	9.314	70.892	11
C	B	7	3.062	43.746	6	C	B	9	4.234	110.819	2
C	B	8	13.062	69.782	13	C	D	8	10.268	66.486	2
C	B	9	8.335	112.267	4						
C	B	10	21.071	177.477	5						
C	D	6	-	38.075	1						
C	D	7	-	45.930	1						
C	D	8	-	59.225	1						
D	A	2	-	1.598	1	D	B	8	-	95.580	1
D	A	9	-	104.623	1						
D	B	5	-	20.792	1						
D	C	5	-	28.217	1						
D	D	7	-	41.043	1						

Bron: I&RVL